

TIL FILMEN: I løpet av de ganske intense timene med språkforske mø ble det også gjort filmopptak. Fornøyde informanter og forskere er klare til å pakke ned alt utstyret. Fra v Odd Eirik Sandeggen Midtbø, Gina Berg Fredheim, Øystein A Vangsnes og Helene Nordgård Andreassen.

Forskere på besøk i Kirkesdalen: Dialekta under lupen

MÅLSELV: Odd Eirik Sandeggen Midtbø (17) og Gina Berg Fredheim (15) fikk virkelig teste ut sin dialektbevissthet fredag ettermiddag. Resultatet ble dokumentert på behørig vis.

Iris Hallen

Odd Eirik Sandeggen Midtbø måtte tenke så det formelig knakte gjennom nærmere 130 eksempelsetninger.

- Sier du «Har du peng nok til å betale dettan», eller sier du «Har du nok penger?», spør språkforsker og prosjektleder Øystein A Vangsnes. Han sitter klar til å legge svaret inn i spørreskjemaet på datamaskinen, mens Odd Eirik smaker på begge variantene.

- Sei det, svarer han litt usikkert.

Han prøver begge deler, og avgjør at han forstår begge to. Gjennom utspørringen er han snill i karaktergivningen, det blir ofte 5 på det ene alternativet, mens det andre får 3. Bare sjelden blir forslaget så håpløst at det ender med en ener.

- Det var veldig vanskelig i

starten. Jeg må virkelig tenke over hva som er naturlig å si. Etter hvert blir man vant til spørsmålene, sier Odd Eirik.

Ulikt syn

Han synes egentlig ikke han har noen spesiell dialekt, men innrømmer at han fikk spørsmål om hvor han kom fra da han begynte på videregående på Bardufoss.

- Da svarte jeg bare Kirkesdalen, og så ble det som regel ikke flere spørsmål, sier han.

Gina Berg Fredheim viser mindre nåde enn Odd Eirik i dialekttesten. Hun deler ut femmere og enere til eksempelsetningene med hard hånd, og er overbevist om at dialekten i Kirkesdalen er verdt å ta vare på.

- Uansett om jeg flytter til Burma eller Oslo skal jeg beholde dialekten. Det bestemte jeg meg tidlig for, sier hun.

Hun synes det er interessant med dialekter, og har hatt en del på skolen i tillegg til ofte å merke seg hvordan folk snakker.

- Kirkesdalsdialekten er jo spesiell, og vi har mange spesielle ord og uttrykk. Likevel er eksempelsetningene ofte så like at jeg må si setningene inni meg for å høre hva jeg selv ville ha sagt, forklarer hun.

Lokal ekspertise

Det er ikke hvem som helst som får æren av å være informant i prosjektet.

- Vi er ute etter informanter som er født og oppvokst på plassen, ikke har bodd borte i lengre perioder, og ikke har for mye utdanning. Årsaken er at de som bor lenge borte og/eller har mye utdanning gjerne modererer språket. Vi har også valgt én av hvert kjønn i to aldersgrupper, og kan dermed også se på alders- og kjønnsforskjeller, forklarer språkforsker Øystein.

Han har med seg Helene Nordgård Andreassen fra Øverbygd på feltarbeidet i

VANSKELIG:

Gina Berg Fredheim fikk også litt å bryne seg på med små nyanser i eksempelsetningene.

Kirkesdalen. Hun er egentlig stipendiat i fransk språkvitenskap, men er med i innsamlingen på grunn av sin tilknytning til Målselv. Det er veldig greit å ha slektninger i Kirkesdalen blant annet når de skulle finne gode informanter. Helene er på sin side glad for å få med seg et oppdrag i hjemlige trakter, og synes det er fint at de blir så godt mottatt.

- Folk kan være skeptiske i utgangspunktet, men de synes likevel at det er artig å snakke om egen dialekt. I lydopptakene snakker de ofte om lokale ting, så vi lærer også mye historie og om plassene vi besøker. Det setter vi stor pris på, sier hun.

Tilgjengelighet

Alt materiale blir lagret i databaser, og derfor bare tilgjengelig for forskere og andre som får tildelt tilgang til databasene.

- Kanskje noe av dette blir gjort tilgjengelig for allmennheten, men da i anonymisert form. Av hensyn til personvernet ber vi derfor informantene å ikke snakke om tredjepersoner eller andre forhold som ikke kan offentliggjøres i samtalerne vi tar opp, sier Øystein.

Konklusjonene blir i hvert fall tilgjengelig etter hvert. De som er interessert i å følge med i prosjektet kan gå inn på prosjektets hjemmeside på <http://uit.no/scandiasyn>.

Om prosjektet Nordisk dialektsyntaks

MÅLSELV: Nordisk dialektsyntaks er et fellesnordisk dialektprosjekt. Det går ut på å kartlegge grammatisk variasjon på tvers av hele det nordiske språkområdet (inklusive Island og Færøyene) ved å samle inn sammenliknbart materiale fra en mengde målepunkter jevnt fordelt over hele språkområdet.

I Norge kommer det til å

være ca 100 målepunkter totalt, og 5-6 av disse vil ligge i Troms. Kirkesdalen er valgt ut til å representere Indre Troms. En årsak til dette, er at det eksisterer et gammelt opptak i arkivene med en informant som var født i 1888.

På hvert målepunkt er det med fire informanter, én av hvert kjønn mellom 16 og 30, og

en av hvert kjønn i gruppa 50+.

Det blir tatt opp korte intervjuer på ca 10 minutt med hver informant, og en samtale mellom to og to på ca en halv time. Dessuten blir hver informant presentert for ca 130 eksempelsetninger og skal vurdere setningsbygning og grammatikk i forhold til egen dialekt på en skala fra 1 til 5. Fullt samsvar gir 5.